

במשעוֹרֵי החסידות

להבין ולהשכיל בדברי רבותינו תלמידי בעש"ט הקדוש

גליזן נט | פרשת ויקרא תשפ"ה

התחדשות – החודש הזה ראש חדשים

וראשית התחדשות אורן לעתיד בו הוא תוקף השנת אור זה בכל דור ודור, ובפרט בדורות הללו בעקבתא דמשיחא יוכלו להשיג הארה גדולה מאורו של משיח בראש חודש ניסן, והוא הארת השם אהי"ה המורה על העתיד דאנא זמין למיהוי.

וכן גם בשפת אמת החודש תרס"א. שיכולים בחודש זה 'להשיג השגת משהו', ב'השגת הדעת' בחי' 'כזה ראה וקדש'.

איתא ישראל מונין ללבנה. והוא המאור הקטן. פי' שכביכול צמצם הקב"ה אורו להיות יכולין בני' להשיג השגת משהו. ובמד' הירח אינו נברא להאיר רק למועדים. כמ"ש ירח עשה למועדים. זה השגת הדעת. וזה החודש הזה לכם בשבילכם. דאיתא כזה ראה וקדש. א"כ יכולין בני' לראות ולהשיג זה ההתחדשות של הלבנה. ובני ישראל זכו לזה ביציאת מצרים.

ואם כי אנו בדורנו קשה לומר שיש לאנשים כערבנו מעצמנו איזו הרגשה אישית בהתחדשות תבונית מודעת לקדושת הימים בהבנות חדשות בעבודת ה', אין זה פוטר אותנו מללמוד ולהתבונן כטיבה ונחיצותה של ה'התחדשות' וגם תנאיה ואפשרות השגתה, ולהכין כלים בהשגה והבנה שאולי תבוא גם אלינו ברגע אחד של קדושה בימים אלו. ונעשה זאת בעזרת 'מורי דשמעתא' של ההתחדשות - בעל אהבת שלום ובעל השפת אמת - שתבעוה בספריהם עשרות ומאות פעמים.

אי התחדשות הנה היים בבטלה: העניין הראשון הוא שההתחדשות האדם ברוחניות וגם בגשמיות, אינה איזו מעלה או יתרון, אלא היא מוכרחת מעצם מציאות הבריאה ובכל מעשה בראשית. ובאהבת שלום - פרשת ויצא, קובע שהתחדשות היא כוונת כל הבריאה, ומפליג לומר שמי שאין לו ההתחדשות הוא ממש 'גע לריק ולבטלה'.

דנה ידוע שכל מגמת וכוונת האיש הישראלי צריכה להיות הכל בכדי להשלים כוונת הבריאה בבחינת התחדשות בכל פעם, על דרך המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית, כי כל יום ויום וכל רגע ורגע צריכה התחדשות ושלימות מיוחדת, דאם לא כן מה רבותא דרגע זו מרגע הקודמת, וכי ח"ו כוונתו ית"ש בבריאת עולמו לריק היתה, והרי על זאת יתפלל כל חסיד לפניו ית"ש למען לא ניגע לריק ולא נלד לבחלה. וזהו מאמר אדם לעמל יולד, וצריך לראות שלא יהיה ח"ו הרה עמל יולד שקר (תהלים 115), רק עמל העושה פירות. וכשהוא עובד את השי"ת באופן זה אזי הוא מחיה הימים בהעבודתו טבין.

ובזאת מובן מה שכתב בפרשת וישב שהצורך בהתחדשות התכופה מביאה לאדם שפלות ומה הקשר ביניהם. אלא שיכול האדם לצבור הון וכבוד וכו' וגם מדריגות בעבודת ה', אבל את יכולת ההתחדשות הוא מקבל רק בסייעתא דשמיא ברוב עבודתו ותפלתו.

על דרך אמרם ז"ל בכל יום ויום יהיו בעיניך כחדשים. ועל ידי זה יכול לבוא לבחינת שפלות וענוה הנקראת תולדות יעקב, כי יעקב רומז לשפלות, על דרך הכתוב עקב ענוה. וזהו אלה תולדות יעקב... ופירושו שאם האדם זוכה להכשיר מעשיו במצוות ומעשים טובים בששת ימי המעשה בבחינת התחדשות ולפסול את הראשונים כאילו עדיין לא עשה כלום, על ידי זה בא לבחינת שפלות הנקראת תולדות יעקב.

וכמו שאנו רואים בכלכלה בשוק המניות, שיעקר השווי של חברות נסחרות בשוק אינו ממה שכבר יש להם אלא ממה שיהיה להם בעתיד, מכוח יכולתם להתחדש ולצמוח במוצרים ועסקים באותו השטח שבו הם פועלות. ואף חברה שיש לה הון עתק, אם יכולת ההתחדשות שלה אינה מובטחת הנה גם עתידה ושוויה יורדים. ועיקר החברות הגדולות הם מאלו שהצליחו לחדש בתחומן גדולות ונצורות. והוא באמת עניין התלוי בסיעתא דשמיא. להיות ראוי לזה, לכן גם האדם לפי האהב"ש צריך להעריך את עצמו אף ברבות מעשיו, מאי יכולת התחדשותו לכבוד שמים.

אל תשליכני: ועל זאת צריך להרבות בתפילה כפירוש הבעש"ט, אל תשליכני לעת זקנה, שיכול תמיד להתחדש בעבודתו בפועל ממש בעניינים חדשים באמת. גם בעת זקנה וגם בעת רפיון וחולשה. וכמו שכתב באהב"ש ואתחנן.

והנה מבואר אצלנו בשם הבעל שם טוב נשמתו בגני מרומים, כוונת הפסוק אל תשליכני לעת זקנה, היינו, שצריך האדם לחדש בכל יום תמיד איברים חדשים, ותורה חדשה, ומצוות ומעשים טובים חדשים, והיינו להרגיש התחדשות וכנ"ל. והנה לפי המבואר לעיל שצריך מאוד אורות חיל להרגיש במצוה תמידית בחינת התחדשות, יש לפרש גם כן כוונת הסיפא דקרא, ככלות כחי אל תעובני, פירוש כי לפעמים

מחדש בלב כל אחד ואחד: מפליג היה החידושי הרי"ם (לקוטי הרי"פ חודש ניסן) בתיאוריו לחידושים המיוחדים של חודש ניסן, ובפרט בקביעתו שזה נוגע לכל אחד ואחד באופן אישי גם בזמנינו.

שם החודש הזה ניסן הוא למעלה מהטבע, ובדאי פועל שיוכל כל אחד לפעול בעצמו להוציא את עצמו מזה שהוא טובע בהטבע. והחודש הזה מחדש בלב כל אחד ואחד, ונקרא אביב ומחדש שיהיה מחודש. שעל כנגד זה נקרא היצר הרע מלך זקן וכסיל. ומחודש זה מתחדשים כל העולמות ובה החידוש בזה העולם מגבוה שעל גבוה עד שפל שבשפלים. נצטוונו לזכור את חודש האביב כי בו יצאת ממצרים, הוא מכניס התחדשות בכל איש ונותן כוח וחיות בכל, ואף כל עניני רפואה מסוגלים בה. והוא מפני שהיהודים נתחדשו בו אז ביציאתם ממצרים, ועשו כל המדרגות מהתחלה ועד סוף. לכן נשאר הרושם שיוכל כל איש... להתחדש בו ומפסח ועד עצרת. כי הבורא ברוך הוא לא עשה דבר שיהיה רק לשעתו וכשאמר יהי רקיע הוא קיים לדורות כ"ש דבר שנוגע לדבר היהדות.

והם דברי בעל אור לשמים פ' בא שכתב בסגולת חודש ניסן, ובסוד השם הקדוש - שם 'מה החדש', שיכול האדם 'לחדש עצמו בעבודתו ית"ש'. 'להשיג מוחין חדשים - מוחין מתקין וצוללין'.

החודש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה נ"ל, דאיתא בספח"ק (ע"ה ש"ח פ"י) שיש עולם שנקרא מה החדש. ולהבין היוצא לנו מזה איזה עבודת, נ"ל כי האדם צריך לחדש עצמו בכ"י בעבודתו ית"ש, וליתן תענוג ונחת רוח חדש להשי"ת, וזה מה החדש, כי מה בגימ' אדם, ואדם התחתון הוא דוגמא לעולמות העליונים, ובהו שהאדם התחתון מחדש עצמו בכ"י בעבודת חדש בזה מעורר העולם שנקרא מה החדש. וז"פ החודש הזה לכם, והיינו ע"י שתתחדשו עצמיכם בכ"י בעבודת חדש כנ"ל אזי תעוררו על עצמיכם האור הקדוש מעולם שנקרא מה החדש, וזה תהיה המלוכה שלכם, וזה החדש הזה לכם, לכם הוא אותיות מלך. ראש חדשים - ותזכו להשיג מוחין חדשים מוחין מתקין וצוללין.

בגיליון הקודם עסקנו בדברי הצדיקים בהבדל הכלל עולמי שבין ההתחדשות דימי תשרי ור"ה, שהוא בעיקר בבריאה הגשמית והטבעית יותר של העולם, ה'כלים' והמסגרות של כל היקום והקיום, ולבין ההתחדשות של ניסן וחג הפסח, שהוא על החיות הפנימית - האור שמחיה את הבריאה מאז היווצרותה, ועל פי בעל קדושת לוי בדרושים לפסח, שהם גם ה'טעם' וסביבת כל הבריאה כדי 'שיתגלה אלקותו בעולם' וכדי להשתעשע בעולמו עם ישראל' וזהו החיות והאור המקיימים את הבריאה. ועתה נעסוק בדברי הצדיקים בהתחדשות הפרטית שיוכל כל אחד להתחדש בחודש זה ובמועד חג הפסח. ובעוד שבתשרי עבודת היהודי היא ביראה הנובעת מן ה'גבולים' - הכלים והמסגרות, ובעיקר פנימית של קול שופר להתגלות מלכות השמים מקור כל הבריאה והכרתה מתוכה עצמה, בבקשת 'מלוך על כל העולם כולו'. הנה בניסן העבודה היא בהשגת הדעת החדשה במציאות ה' ובאהבת עמו בניסים ונפלאות בתורה ובמצוות, המוגיעה בימים אלו מאת הקב"ה עצמו לתוך דעתם והשגתם של ישראל, 'חידוש השכליים' כדיבור ברור כאותו אב המתחיל לדבר אל בנו חביבו ולהבינו וכו'. השייכים רק לישראל עמו ולא לכל העולם כולו. כבמשל הקדושת לוי שם. וזה מה שכתבו והפליגו הצדיקים בסגולת הימים - ימי האהבה - הללו להשגה אישית והבנה חדשה בעבודת ה' שיכול כל יהודי להגיע אליו, וגם בכל ענייניו לצאת לחירות מהמציקים לו והמשעבדים אותו אם יקדיש מחשבה ולימוד בענייני המועד.

להתעורר פתאום לה' יתברך: ובזמנו הרגיש הררצ"ה מלובלין שגם כל אחד מישראל ממש יכול להשיג אור זה בידעתו. וכמו שכתב עוד במחשבות חרוץ - אות ה.

דיציאת מצרים כל אחד משיג וכמו שאמרנו בכל דור ודור חייב לראות כאילו הוא יצא ממצרים דכל אחד מישראל משיג אור זה בניסן בכל שנה וכל דור, שאף על פי שמשוקע במקום שמשוקע יכול להתעורר פתאום לה' יתברך ולצאת מכל מיני השתקעות שהוא מצרים המצירים לים החכמה האמיתות דנפשות בני ישראל... ועל כן אמר כימי צאתך לנוכח דכל אחד יוצא יציאה זו בכל דור ודור... וכפי מה שבארנו הוא בראש חודש ניסן, ובכל שנה ושנה שמתקרב יותר לגאולה מרגישין בו אור יותר מאור זה של ישועה האמיתית של כל הנפשות מישראל לתקן עולם במלכות שמו יתברך... ובראש חודש ניסן שהוא ראש לכל החודשים שבו יהיה עיקר התחלת

נופלת על האדם תשות כוח והתרשלות ורפיון ועייפות, שאין לו כח להרגיש בחינת התחדשות במצוות תמידיות, כי לזה צריך אזירות חיל ואימוץ כח וכני'ל, ועל זה **אנו מתפללים ככלות כחי אל תעזבני**. והנה כמו כן הוא בימי הזקנה, ימים ידברו (איוב לבח) והכוחות אפסו וכלו, ואין יכולים לאמץ כח להרגיש בחינת התחדשות, ועל זה צריכים אנו לבקש עזר מהש"ת שאל ישלכנו לעת זקנה ככלות כחנו, רק יאזרינו חיל, ויקיים בנו הכתוב וקויו ה' יחליפו כח, וד"ל.

למצוא איזה דבר חדש הגורם אהבה: ובפרשת קדושים, הוא מוסיף את העניין השני - שההתחדשות אינה רק להתלהב או לדמות כל יום 'כאילו הם חדשים' בענין. אלא היא צריכה להיות ממשית ולא רק בתחושות והרגשות. וצריך 'לחפש לחקור ולמצוא' בכל דרך נסיבות חדשות ממש, במציאות עבודתו, במקומה או בדרכיה או באיכותה וכו', המגדילים ומחדשים את האהבה לקב"ה ואת כל העבודת ה', כחי 'אהבת דודים' ולא רק 'אהבת רעים'.

ואהבת לרעך כמוך אני ה'. נראה הדכתוב מרמז על שני רעים האהובים, הנאמר בזהר הקדוש (ג.ד.) דאינון ריעין דלא מתפרשין לעלמין, והם אותיות ו"ה משם הו"ה ב"ה. ואפילו בימי החול אין בהם פירוד אפילו רגע, אף שבימי החול אנו עובדים מיראה כידוע. אבל ביום השבת קודש מתעוררת אצלנו בחינת אהבה, ונעשה היחוד של אהבת דודים, שהם אותיות ו"ה משם הו"ה ב"ה, שאז נעשה היחוד הגמור בכל העולמות, וממילא מתרבת אהבה שבין רעים האהובים. וכדי להבינך זאת, אומר על דרך משל, כשיש אהבה בין שני אנשים בלי שום התחדשות בשום פעם, אזי האהבה הזאת מתיישנת ונעשית כמו הרגל, אבל אם מתחדש ביניהם עוד איזה דבר הגורם אהבה, אז מתחזקת אצלם האהבה הישנה יותר ויותר. וכן בכל פעם צריכים לחפש ולחקור למצוא איזה דבר חדש הגורם אהבה, כדי שתתחזק האהבה הראשונה שביניהם. וכך אנחנו בני ישראל, ורע אברהם אוהבו, על ידי שאנו מוסיפים בו יתברך שמו אהבה עזה, נתוספת חיבה יתירה בכל העולמות, ונעשה יחוד גמור, כי אהבה בגימטריא אחד, ונמתקים כל הדינים.

חידוש התוכן והלבוש: ובדגל מחנה אפרים - פרשת ויצא ד"ה אם, בשם הר"פ מקארין, מחדד זאת, שאין די בעבודת ה' ובכל דברי התורה, בכך שהחידוש הוא בלבוש בלבד והתוכן הוא ישן, רק שהחידוש יהיה גם בתוכן של 'סוד כל התורה', וגם בלבוש יהיה חידוש. שיהיו מלהיבים באמת 'מורב החידושים ותשווקת נפשו'.

אם יהיה אלקים עמדי ושמרני בדרך הזה אשר אנכי הולך ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש וגו'. הנה רבים תמהו על ענין לאכול וללבוש, בודאי ידוע מזה שלחם אוכלים ובגד מלבישים, ויש לומר שיש בזה רמז נפלא על דרך שאמר הרב ר' פנחס על והמלך דוד זקן בא בימים ויכסוהו בבגדים ולא ייחס לו שהוא רמז כי ידוע שדוד הוא תורה שבעל פה וכשאין בה התחדשות התורה בכל יום ובכל עת רק שעוסק בדברים ישינים אף על פי שבכל פעם מלביש [את] אותם הדברים בלבושים אחרים, פעמים בגמרא זו ופעמים הוא מלביש אותם בגמרא אחרת ובפסוק אחר. וזהו ויכסוהו בבגדים ועל כל זה ולא ייחס לו היינו שאין לו התלהבות מזה כיון שתוכנם דברים ישינים הם אף על פי שהלבוש משתנה. רק עיקר הוא שיהיו חרשים לבקרים וכמאמרם ז"ל בכל יום יהיו בעיניך כחדשים... היינו שגם הלבוש יהיה גם כן חדשים בכל יום ויהיה בעיני ממש להחיות נפשו בתורת הקדושה מרוב החידושים ורוב תשווקת נפשו אליה והבן זה:.

'לחדש הילוכים וחיות בעבודת הבורא': ובמילותיו של בעל בית אהרן בפרשת נח. בשם הר"ב ממעזבו, שצריך כל אדם בעצמו 'לחדש ולפעול בתורה' בנוסף על מה שיירש מאבותיו, או באהבה 'לחדש הילוכים וחיות בעבודת הבורא', או ביראה 'לחדש ולעשות לו גדר וסיג'.

הרב הקדוש ר' ברוך זצוק"ל אמר. התקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה לך. וקשה הלא כתיב לא ימוש מפניך ומפי זרעך וכו'. א"כ הוי התורה בירושה. רק הפי היא כך. שילמוד תורה כזאת שאינה באה לך בירושה, הכוונה בזה שכל איש ישראל צריך לחדש בעצמו ולפעול בתורה, שזהו נקרא תורה שבע"פ. שאיש ישראל צריך לחדש בתורה בכל יום ופשיטא בכל שבת ובכל חודש לחדש הילוכים וחיות בעבודת הבורא. והעיקר ללמוד הלכה גמרא ותוספות ועי"ז מבינים בכל פעם התחדשות. עוד אמר מה הכוונה התחדשות. שכל אחד יכול לחדש ולעשות לו גדר וסיג בדבר שצריך לשמירת התורה בענין סור מרע ועשה טוב:

כל התחדשות כשיש הסתר מקודם: ובשפת אמת פ' החודש תרל"א. יש את העניין השלישי, שהתחדשות לא ניתן למצוא בעמידה באותו המקום, אלא צריך 'לצאת ולבוא' מן המקום הבטוח והמסודר והנח, כירידה למקום הסתר ולמצוא משם ניצוץ ואור חדש של עבודת ה'.

א"א ז"ל הגיד מעשה דר"א בן ערך שהלך למקום מים יפים כו' אמשך אבתרייהו וקרא בספרא חרש הי' לבם כו'... ופי' הוא ז"ל כי אמר שע"י שחרש הי' לבם לכך גם הוא אמשך או ניצוץ כו'... וי"ל עוד כי כל התחדשות כשיש הסתר מקודם. ועי' שמקודם חרש הי' לבם כו' אמשך אבתרייהו וקרא בספרא חרש הי' לבם כו'... וי"ל עוד כי כל התחדשות כשיש הסתר מקודם. ועי' שיבוא לאור הגאולה שבא לאחרי הגלות שהוא ההתחדשות... והוא כני'ל למצוא הארת חודש הזה בתוך ההסתר. שבנ"י דבוקין בשורש... ולכך הלך ר"א בן ערך שם גי' כדי למצוא ההתחדשות הנ"ל.

עמידה באותו המקום מחייבת הסתר ונפילה אף אצל צדיקים גדולים, שאם לא כן לא יהיה להם 'תענוג' ועניין ושמה בעבודתם. שכן מבלי התחדשות היא הופכת לשגרה ורגילות ועל ידי 'התחזקות' ועליה מהנפילה אף אם הם באותו מקום יש להם תענוג והתחדשות. כבקדושת לוי - פרשת ויחי

הכלל שהסתכלות בהבורא ברוך הוא כביכול הוא עיקר התענוג, והכלל כל דבר שהוא תמידי אפילו שהדבר בעצם טוב מאד עד אין שיעור אף על פי כן אין התענוג גדול כל כך מחמת שהוא רגיל אצלו. והנה העובדים את ה' תמיד לפעמים כביכול הבורא ברוך הוא מצמצם הבהירות שלו ואחר כך המה עולים למדרגה גדולה כדי שלא יהא תמיד... כדי שיהיה להצדיק תענוג, כי בודאי יותר מה שהעגל רוצה לינק פרה וכו', ואם כן מה שהבורא כביכול באתכסיא כדי שיהא להצדיק תענוג שלא יהיה תמיד.

ורק בשני אופנים יש לו לקב"ה ולצדיק תענוג ושמחה מעבודתו אף אם הוא בעצמו אינו 'יורד ונופל'. האחד כאשר יש באמת חדשות אמיתיות בעבודתו בעשה טוב, והוא מעלה בני אדם אחרים וחדשים לעבודת ה'. כפי שכתב בפ' תצווה.

ולכך עבור זה עשה השם יתברך שיהיה האדם מרוחק מהשם יתברך. דאם היו כל בני ישראל עובדים את השם יתברך בתמידות לא היה השם יתברך מקבל תענוג, כי תענוג תמידי אינו תענוג. אבל כשיש התרחקות ואחר כך האדם משבר כל המסכים ומדבק עצמו בעבודת השם אז על ידי זה מגיע תענוג גדול להשם יתברך. והנה הצדיק צריך להעלות כל המחשבות זרות ולכך לפעמים נופל להצדיק פתאום איזה מחשבה זרה והוא כדי שיעלה הצדיק המחשבה זרה בתפלותו ובדיבורו. וזה גם כן עשה השם יתברך לכבודו כי אם לא היה הצדיק מעלה את אחרים או לא היה מגיע להשם יתברך תענוג מהצדיק מחמת שהוא עובד השם יתברך בתמידות. אבל לפי שמעלה בני אדם אז כיון שמתרבה השמחה על ידי הצדיק שמעלה בני אדם אחרים אז גורם בעבודתו שמחה אף שהוא בתמידות.

או כשהוא פועל ורואה חדשות בסור מרע, במפלת הרשעים והרשע, המביאות גם לתענוג וקדושה. כפי שכתב בפ' יתרו.

אך לפעמים אין הצדיק צריך ליפול ממדרגתו בכדי לבוא לתענוג יותר גדול, והיינו בעת כשרואה מפלתו של רשעים או יש להצדיק תענוג גדול שהוא עובד להבורא יתברך ובא להתלהבות גדולה מאוד ותענוג גדול מאד לאין שיעור ואין חקר מעבודתו יתברך שמו. ובמדרש מביא למה נקרא נשר מפני שבכל עשר שנה נופלים אגפיים שלו לארץ. וזו שאמר השם יתברך למשה אתם ראינו אשר עשית למצרים ואשא אתכם על כנפי נשרים, רצה לומר אתם ראינו מפלתו של רשעים ומה היה הפעולה שהראית לכם מפלתו ואשא אתכם על כנפי נשרים, בשביל שיהיה לכם תענוג גדול תמיד ולא תהיו צריכין ליפול ממדרגתכם בכדי לבא לתענוג גדול כי תהיו תמיד בהתענוג הגדול. וזו ואביא אתכם אלי, כלומר למדרגה שלי. ועתה אם שמוע תשמעו בקולי והייתם לי סגולה מכל העמים, רצה לומר שתראו תמיד מפלתו של אלו שאינם עובדים את ה' כמו אנחנו עמו בית ישראל וממילא תהיו לי סגולה ויהיה לכם תענוג בלא נפילה, ויהיה לכם עוד פעולה ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש, שתמיד תהיו גוי קדוש, כי כשצדיק נופל לפעמים ממדרגתו אינו עובד ה' יתברך אבל עתה אין צריכים אתם ליפול ממדרגתכם ותעבדו את ה' יתברך תמיד בתענוג גדול מאוד ודו"ק:

עדות אמת: וכמו שכתב בשפת אמת פינחס תרמ"ג. שכל שבחן של ישראל הוא שמעידים על השי"ת ויוצאים דווקא למקום שאפשר להזימם, וזו בלבד נקראת עדות אמת. כי המטמין עצמו ואינו מוכיח עצמו במקום שיש התנגדות באופן שא"י להזימו - אינו עדות.

ואיתא עדות שא"י יכול להזימה אינה עדות. כי המטמין עצמו ואינו מוכיח עצמו במקום שיש התנגדות באופן שא"י להזימו אינו עדות, אבל במקום שיש רואין ורוצין להזימו והוא מתגבר בעבודת ה' וא"י להזימו ולומר עמנו הייתם, הוא עדות אמת. ולכן במקומות שנכשלו בני"ו ונתקנו שם נולד עדות חדש. וזכו שהעיד השי"ת גם עליהם כנ"ל.

להפוך קללה לברכה: ובשפ"א פרשת ראה תרל"ה. שכל ענין ההתחדשות היא בכחירת האדם לפעול בכוחו להפיכת הקללה שיורדת בהכרח עם הברכה, שתהיה גם היא ברכה, ע"י אי התפעלות ממנה.

דכתיב אנכי נתון כו' היום ברכה וקללה... פי' שבכל יום ניתן לבני"ו בחירה חדשה. והאמת כי אין הרע יורד משמים. אך לכל השפעה מוכרח להיות תערוכת ממו"ר וכל שיש התחדשות ברכה נמשך ג"כ אחריו הקללה. וז"ש נתן לפניכם כו'. שהכל ביד האדם... א"כ לעולם ביד האדם להפוך הרע לטוב. ואין לדבר סוף. וז"ש אין מפסיקין קוצין קוצין כי אין אחרית וסוף להקללה. כמאמר שקר אין לו רגלים. כי בסוף מתהפך לטוב... וביאור הענין ואל תקוץ בתוכחתו. היא מדת השתוות. שמשבחין מאוד מדה זו. והיינו לקבל כל המאורעות בשווה כי אם אין האדם משתנה בפגועו בו מדה"ד אין לה קיום להקללה וחולפת ועוברת ממנו. אך ח"ו אם האדם מתפעל יותר מדאי. בזה נוסף קיום וחיוק להרע. וז"ש אין מפסיקין שלא יפסיק מדביקות ובמחון שיש לו בהקב"ה אף שיעבור עליו מה שיעבור כנ"ל.

וככל הדברים הללו זכינו בחג הפסח. התחדשות אמיתית וממשית בחיות ובחירות מהשעבוד הרגיל והשגרת של התבן והלבנים, ובקבלת המצוות דפסח ומילה, שהיו כולם כגרים חדשים, וראו כולם את אצבע אלוקים במפלת המצרים, והם עניינים מתחדשים לדורות עולם.